

Studia Bezpieczeństwa Narodowego
Zeszyt 32 (2024)
ISSN 2028-2677, s. 51-62
DOI: 10.37055/sbn/185470

Instytut Bezpieczeństwa i Obronności
Wydział Bezpieczeństwa, Logistyki i Zarządzania
Wojskowa Akademia Techniczna
w Warszawie

National Security Studies
Volume 32 (2024)
ISSN 2028-2677, pp. 51-62
DOI: 10.37055/sbn/185470

Institute of Security and Defense
Faculty of Security, Logistics and Management
Military University of Technology
in Warsaw

PARTYCYPACJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W KOMISJI NADZORCZEJ PAŃSTW NEUTRALNYCH - WYZWANIA I PERSPEKTYWY

PARTICIPATION OF THE REPUBLIC OF POLAND IN THE SUPERVISORY COMMISSION OF NEUTRAL STATES - CHALLENGES AND PROSPECTS

Dariusz Bogusz

ORCID: 0000-0001-7755-0949
Lotnicza Akademia Wojskowa w Dęblinie

Rafał Piwoński

ORCID: 0009-0005-8807-637X
Lotnicza Akademia Wojskowa w Dęblinie

Bartłomiej Rudnik

ORCID: 0009-0007-6643-2227
Wyższa Szkoła Prawa i Administracji - Rzeszowska Szkoła Wyższa

Abstrakt. Pierwszą międzynarodową misją pokojową Wojska Polskiego było zaangażowanie w zapewnienie przestrzegania układu rozejmowego oraz stabilizacji po zakończeniu tzw. wojny koreańskiej. Do nadzoru i kontroli zadań wykonywanych postanowieniami Układu rozejmowego z 27 lipca 1953 roku powołano instytucje międzynarodowe, wśród których ważną rolę odgrywa m. in. Komisja Nadzorcza Państw Neutralnych. Autorzy publikacji zbadali partycypację Polski w Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych na Półwyspie Koreańskim. Rozważaniu poddane zostały aspekty aktualnych wyzwań oraz perspektyw w kontekście dalszego zaangażowania RP w ramach niniejszej misji. Współcześnie Półwysep Koreański stanowi strefy wpływów światowych potentatów militarnych, gdzie sytuacja bezpieczeństwa mimo zakończenia wojny koreańskiej w 1953 roku, wciąż charakteryzuje się permanentną eskalacją napięć pomiędzy Koreańską Republiką Ludowo – Demokratyczną oraz Republiką Korei. Celem artykułu jest wykazanie aktualnych wyzwań i perspektyw dla Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych, ze szczególnym uwzględnieniem udziału Polski. Problem badawczy wyrażono pytaniem: jakie czynniki (w tym kształtujące

bezpieczeństwo i organizację misji) mogą stanowić wyzwanie dla funkcjonowania KNPN, ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji Polski? Hipotezą główną opracowaną przez autorów jest twierdzenie, iż udział przedstawicieli RP w KNPN istotnie przyczynia się do kształtowania bezpieczeństwa w regionie. Hipotezą uzupełniającą jest konstatacja o występowaniu czynników, znacząco zakłócających wkład w zapewnienie pokoju pomiędzy stronami konfliktu na Półwyspie Koreańskim. W konsekwencji w artykule wskazano uwarunkowania stanowiące główne przeszkody na drodze dążenia do permanentnej stabilizacji sytuacji bezpieczeństwa. Autorzy publikacji swoje wnioski opierają na obserwacjach bezpośrednich i uczestniczących oraz doświadczeniach zawodowych, które oprócz metod naukowych przyczyniają się do rozwiązania problemu badawczego i osiągnięcia celów pracy. Dodatkowo przeprowadzono nieformalne wywiady z żołnierzami pełniącymi służbę w operacjach zagranicznych pod egidą ONZ. Badania realizowano także przy zastosowaniu metod teoretycznych, w szczególności zostały oparte na analizie krajowego ustawodawstwa, treści dokumentów strategicznych RP i wielonarodowych struktur sojuszniczych, jak również okoliczności implikujących bieżącą sytuację bezpieczeństwa w regionie Półwyspu Koreańskiego. Na bazie wyników przeprowadzonych badań autorzy publikacji wnioskują, iż napięcia w relacjach obu państw, wskazują na zasadność kontynuacji wysiłków Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych, na rzecz monitorowania i prób stabilizacji sytuacji bezpieczeństwa w rejonie granicy.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo międzynarodowe, Półwysp Koreański, konflikt międzykoreański, Komisja Nadzorcza Państw Neutralnych, Siły Zbrojne RP

Abstract. The first international peacekeeping mission of the Polish Army was to ensure compliance with the ceasefire agreement and stabilization after the end of the so-called Korean War. International institutions were established to supervise and control the tasks performed under the provisions of the Armistice Agreement of July 27, 1953, among which an important role is played by, among others, Neutral Nations Supervisory Commission. The authors of the publication examined Poland's participation in the Neutral Nations Supervisory Commission on the Korean Peninsula. Aspects of current challenges and prospects were considered in the context of further involvement of the Republic of Poland in this mission. Nowadays, the Korean Peninsula is a sphere of influence of world military tycoons, where the security situation, despite the end of the Korean War in 1953, is still characterized by a permanent escalation of tensions between the Democratic People's Republic of Korea and Republic of Korea. The aim of the article is to demonstrate current challenges and prospects for the Neutral Nations Supervisory Commission, with particular emphasis on Poland's participation. The research problem was expressed in the question: what factors (including those shaping the security and organization of the mission) may pose a challenge to the functioning of the KNPN, with particular emphasis on Polish participation? The main hypothesis is that the participation of representatives of the Republic of Poland in the KNPN significantly contributes to security in the region. A supplementary hypothesis is the statement that there are factors that significantly interfere with the contribution to peace between the parties to the conflict on the Korean Peninsula. As a result, the article indicates the conditions that constitute the main obstacles to the pursuit of permanent stabilization of the security situation. The authors of the publication base their conclusions on direct and participant observations as well as professional experience, which, in addition to scientific methods, contribute to solving the research problem and achieving the goals of the work. Additionally, informal interviews were conducted with soldiers serving in foreign operations under the aegis of the UN. The research was also carried out using theoretical methods, in particular it was based on the analysis of national legislation, the content of strategic documents of the Republic of Poland and multinational alliance structures, as well as circumstances implying the current security situation in the region of the Korean Peninsula. Based on the results of the conducted research, the authors of the publication conclude that the tensions in the relations between the two countries indicate the justification for continuing the efforts of the Neutral Nations Supervisory Commission to monitor and attempt to stabilize the security situation in the border area.

Keywords: international security, Korean Peninsula, inter-Korean conflict, Neutral Nations Supervisory Commission, Polish Armed Forces

Wprowadzenie

Polska od lat 50-tych XX wieku prowadzi aktywny udział w misjach poza granicami kraju. Znacząca modyfikacja skali zaangażowania w przedsięwzięcia związane z partycypacją w misjach i operacjach pod egidą Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz organizacji regionalnych, stanowiła implikację dla zmieniających się priorytetów i interesów narodowych Rzeczypospolitej Polskiej, możliwości wydzielenia sił i środków, czy przeobrażeń sytuacji bezpieczeństwa w wybranych obszarach objętych konfliktem.

Udział Polski w Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych (KNPN), od momentu utworzenia niniejszej struktury, stanowił poważne wyzwanie na drodze adaptacji do kwestii organizacyjnych, funkcjonalnych i zadaniowych. Było to determinowane m.in. faktem, iż dla Polski było to pierwsze tego typu doświadczenie, odnośnie do udziału w misji poza granicami kraju.

Celem artykułu jest wykazanie aktualnych wyzwań i perspektyw dla Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych, ze szczególnym uwzględnieniem polskiej partycypacji. Autorzy publikacji swoje wnioski opierają na własnych obserwacjach i doświadczeniach oraz rozmowach z żołnierzami pełniącymi służbę w operacjach zagranicznych pod egidą ONZ. Rozważania zostały również oparte na analizie krajowego ustawodawstwa, treści dokumentów strategicznych RP i wielonarodowych struktur sojuszniczych, jak również okoliczności implikujących bieżącą sytuację bezpieczeństwa w regionie Półwyspu Koreańskiego.

Problem badawczy został określony pytaniem: jakie czynniki (w tym kształtujące bezpieczeństwo i organizację misji) mogą stanowić wyzwanie dla funkcjonowania KNPN, ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji Polski? Hipotezą główną opracowaną przez autorów jest twierdzenie, iż udział przedstawicieli RP w KNPN istotnie przyczynia się do kształtowania bezpieczeństwa w regionie. Hipotezą uzupełniającą jest konstatacja o występowaniu czynników, znacząco zakłócających wkład w zapewnienie pokoju pomiędzy stronami konfliktu na Półwyspie Koreańskim. Na podstawie przeprowadzonej stwierdzenia powyższych aspektów, autorzy przedstawili możliwe perspektywy rozwoju, dotyczące przedmiotowej kwestii.

Ocena stanu wiedzy

Dokonując przeglądu literatury przedmiotu należy zwrócić uwagę na mnogość publikacji, zarówno krajowych jak i zagranicznych, podejmujących rozważania w zakresie kwestii organizacyjnych i zadaniowych Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych. Dekady partycypowania polskiego personelu w niniejszej misji spowodowały liczne przeobrażenia odnośnie do roli oraz skali zaangażowania RP. W konsekwencji zauważalny jest jednak niedostatek aktualnych opracowań naukowych,

gdzie analizie poddawane są bieżące czynniki oddające całokształt działalności wielonarodowych sił na terytorium Półwyspu Koreańskiego.

Autorzy artykułu inicjując proces badawczy dotyczący wyzwań i perspektyw dla dalszego zaangażowania Polski w Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych, szczególną uwagę poświęcili na aktualność zasobów naukowych, dla zobrazowania spektrum uwarunkowań mogących wpływać na efektywność w dążeniu do stabilizacji sytuacji bezpieczeństwa w dedykowanym regionie.

Poza opracowaniami naukowymi, istotnym źródłem w odniesieniu do analizy podjętej w publikacji, była m.in. Strategia Bezpieczeństwa RP z 2020 roku, której zapisy przebadano w kontekście obecnych priorytetów narodowych. Pozwoliło to na sformułowanie stosownych wniosków w zakresie słuszności partycypowania w misji na Półwyspie Koreańskim.

Inną, równie istotną okolicznością implikującą podjęcie prac nad niniejszą publikacją była konieczność spojrzenia na potencjalne wyzwania dla funkcjonowania KNPN w aspekcie uwarunkowań kształtujących bezpieczeństwo i organizację misji z uwzględnieniem udziału Polski z punktu widzenia prawa międzynarodowego.

Całokształt eksploracji dostępnych publikacji naukowych pozwolił na określenie celu badawczego, poprzez identyfikację oraz zdefiniowanie aktualnych czynników, kształtujących bezpieczeństwo i organizację misji, mogących stanowić wyzwanie dla funkcjonowania KNPN, ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji Polski.

Metodyka badań

Celem artykułu jest wykazanie aktualnych wyzwań i perspektyw dla Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych, ze szczególnym uwzględnieniem udziału Polski. Problem badawczy wyrażono pytaniem: jakie czynniki (w tym kształtujące bezpieczeństwo i organizację misji) mogą stanowić wyzwanie dla funkcjonowania KNPN, ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji Polski? Hipotezą główną opracowaną przez autorów jest twierdzenie, iż udział przedstawicieli RP w KNPN istotnie przyczynia się do kształtowania bezpieczeństwa w regionie. Hipotezą uzupełniającą jest konstatacja o występowaniu czynników, znacząco zakłócających wkład w zapewnienie pokoju pomiędzy stronami konfliktu na Półwyspie Koreańskim.

Badania przeprowadzone w ramach niniejszej publikacji były procesem kilku-etapowym, obejmującym przede wszystkim obserwacje bezpośrednie oraz doświadczenia zawodowe, które oprócz metod naukowych przyczyniają się do rozwiązania problemu badawczego i osiągnięcia celów pracy. Słuszność oraz aktualność podjętych hipotez oparto na nieformalnych wywiadach przeprowadzonych z żołnierzami pełniącymi służbę w operacjach zagranicznych pod egidą ONZ. Badania realizowano także przy zastosowaniu metod teoretycznych, w szczególności analizie krajowego ustawodawstwa, treści dokumentów strategicznych RP i wielonarodowych struktur

sojuszniczych. Szeroki zasób publikacyjny, gdzie podjęto niniejszą tematykę pozwolił na analizę porównawczą wybranych danych, poddając je stosownej ocenie na bazie rzeczywistych doświadczeń oficerów SZ RP biorących udział w przedsięwzięciach międzynarodowych.

Geneza ustanowienia Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych

Rozważania w zakresie permanentnych napięć i sporów na terytorium Półwyspu Koreańskiego, należy rozpocząć od syntetycznej analizy uwarunkowań geograficznych regionu, które istotnie implikują sytuację bezpieczeństwa międzynarodowego. Obszar Azji Wschodniej w ujęciu makroregionalnym przypisywany jest do transregionu Azji i Pacyfiku (Klecha-Tylec 2017, s. 82-93). Sformułowanie subregionu Azji Północno-Wschodniej, zostało wprowadzone do użytku powszechnego wśród badaczy w latach 30-tych XX wieku, za sprawą amerykańskiego naukowca R.J. Kernerera (Pietrewicz 2022). Strategiczne znaczenie dyslokacji Półwyspu Koreańskiego znacząco wpływa na eskalację napięć w regionie, czego determinantą w dużej mierze są ambicje wybranych światowych mocarstw oraz potentatów gospodarczych, historyczne spory, jak również ofensywna polityka.

Aktualny podział Korei na dwa oddzielne państwa, jest efektem decyzji, które zapadły w końcowej fazie II Wojny Światowej, gdzie sami Koreańczycy mieli znacznie ograniczoną możliwość wpływu na przebieg tego procesu. Sama Korea od początku XX wieku pozostawała zaanektowana przez Japonię, która nie ustępowała w dążeniu do tłumienia wszelkich przejawów koreańskich starań w zakresie odzyskania niepodległości (Chmura 2016, s. 79-94.). Istotnym wydarzeniem na drodze zmian odnośnie do powojennego ładu na obszarze terytoriów Dalekiego Wschodu, była Konferencja Kairska (w terminie 22-26 listopada 1943 roku), w której udział wzięli przedstawiciele władz Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii oraz Republiki Chińskiej. Osiągnięto wówczas porozumienie wśród biorących udział stron w zakresie twierdzenia o zasadności dążeń do odzyskania koreańskiej niepodległości. Przebieg końcowej fazy II Wojny Światowej implikował intensyfikację działalności USA oraz ZSRR na Półwyspie Koreańskim, co ówczesnie było interpretowane wśród koreańskiego społeczeństwa w kategorii początku zmian, których punktem kulminacyjnym miała być suwerenność. Jednakże rzeczywisty efekt oparty został na strefach wpływów dwóch światowych mocarstw, czego rezultatem było złożenie propozycji ZSRR ze strony USA o podziale terytorium półwyspu wzdłuż 38. równoleżnika (Blicharz 2018, s. 215-230).

Istotnym wydarzeniem z punktu widzenia koreańskiej historii była Konferencja Moskiewska (w terminie 16-26 grudnia 1945 roku), w której udział wzięli reprezentanci USA, Wielkiej Brytanii i ZSRR. Zgodnie z poczynionymi ustaleniami, wszystkie partie polityczne miały dostąpić możliwości wzięcia udziału w wyborach

powszechnych do Koreańskiego Zgromadzenia Ustawodawczego (Wikipedia Wolna Encyklopedia, źródło internetowe), w celu utworzenia tzw. rządu pojednania. Niniejsze założenie okazało się procesem problematycznym i konfliktowym, z uwagi na lewicowe poparcie postanowień Konferencji Moskiewskiej oraz prawicowy sprzeciw. Wzrost niepokoju społecznych i napięć wewnętrznych powodował ogólny nieład, którego konsekwencją było powstanie dwóch ośrodków władzy w 1948 roku (Seong-Bo 2001). Wybuch wojny koreańskiej w 1950 roku, spowodował trwałe uniemożliwienie wdrożenia rozwiązania w zakresie pokojowego zjednoczenia. Część badaczy wśród przyczyn ww. starcia zbrojnego upatruje m.in. „pretekst do próby sił obydwu mocarstw” (Chmura 2016, s. 79-94) w trakcie zimnowojennych konfrontacji.

Rys. 1. Przebieg linii demarkacyjnej

Źródło: *Demilitarized Zone*, <https://www.britannica.com/place/demilitarized-zone-Korean-peninsula#/media/1/1503299/281368>, [dostęp: 04.02.2024 r]

Rozpoczęcie w dn. 25 czerwca 1950 roku ofensywy ze strony Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej (KRL-D) wobec południowych terytoriów półwyspu, przekraczając granicę 38. równoleżnika, skutkowało krwawym konfliktem zbrojnym, który zakończony został w lipcu 1953 roku. Jednym z rezultatów było przywrócenie linii demarkacyjnej, stanowiącej granicę podziału półwyspu (Lowe 1995) – Rys. 1.

Zakończenie regularnego konfliktu zbrojnego determinowało konieczność powołania stosownych organów, w tym wielonarodowych, dla nadzoru przestrzegania postanowień układu przez sygnatariuszy. Rezultatem było m.in. utworzenie międzynarodowej struktury w postaci Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych.

Partycypacja Polski w misji na terenie Półwyspu Koreańskiego

Powołanie do życia Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych, było wynikiem rozejmu pomiędzy skonfliktowanymi stronami. Niniejszy organ stanowić miał strukturę nadzorującą zawieszenie broni oraz postanowień układu rozejmowego, gdzie każda ze stron konfliktu nominować miała dwa neutralne kraje (niniejsze kraje należy interpretować, jako niezaangażowane w konflikt koreański) do realizacji niniejszego zadania (Matiaszczyk 2020), wśród których znalazły się: Polska, Czechosłowacja, Szwajcaria i Szwecja. Komisja Nadzorcza składała się z dwudziestu Grup Inspekcyjnych (Wojsko Polskie, Działalność Grup Inspekcyjnych, źródło internetowe), które dyslokowano w rejonie strategicznych miejsc z punktu widzenia realizacji dedykowanych zadań.

Decyzja dotycząca wysłania polskich żołnierzy w ramach misji do Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych, związana była z powołaniem Jednostki Wojskowej nr 2000, której personel zgodnie ze swoimi kompetencjami zajmował się przygotowywaniem kandydatów do wyjazdu w rejon operacji. Pierwsze działania rekonesansowe wykonane zostały przez Polską grupę około 30 osób (Burdelski 2008), pod dowództwem gen. bryg. Mieczysława Wągrowskiego, który w efekcie mianowany został szefem polskiej misji.

Liczebność pierwszej zmiany polskiej misji wynosiła 301 osób, co ulegało na przestrzeni lat licznym modyfikacjom polegającym na redukcji dedykowanego personelu (dotyczyło to również liczebności personelu innych zaangażowanych w misję państw) (Wojsko Polskie, Komisja Nadzorcza, źródło internetowe). Obecnie strona Polska reprezentowana jest przez trzech członków misji, tj. szefa, jego zastępcę oraz sekretarza (Schwarzgruber 2018).

Bieżące wyzwania i zagrożenia dla uczestników misji na tle aktualnej sytuacji bezpieczeństwa

Zakres działalności Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych określony został w układzie rozejmowym z dnia 27 lipca 1953 roku. Zgodnie z dyspozycją artykułu 41. niniejszego dokumentu, zadania określone zostały w postaci „...*sprawowania funkcji związanych z nadzorem, obserwacją, inspekcją i dochodzeniami*”, a także „...*składaniem sprawozdań z wyników nadzoru, obserwacji, inspekcji i dochodzenia przed Wojskową Komisją Rozejmu*” (Armistice agreement, źródło internetowe). Artykuł 40. stanowił natomiast o utworzeniu Grup Inspekcyjnych Państw Neutralnych, jako struktury wspierającej KNPN, których przedstawiciele odpowiedzialni byli za nadzór w zakresie rozmieszczenia i ruchu uzbrojenia oraz wojsk.

Trwająca od samego utworzenia KNPN obecność przedstawicieli polskich Sił Zbrojnych na Półwyspie Koreańskim, spowodowana jest dbałością o pokój w wymiarze globalnym. Wpisuje się to w realizację wybranych założeń określonych w Strategii Bezpieczeństwa RP z 2020 r. Wynika z nich bowiem istotność aktywności Polski na arenie międzynarodowej poprzez „...*rozwinięcie współpracy w formule bilateralnej, regionalnej oraz w wymiarze globalnym na rzecz wzmocnienia pozycji Polski jako istotnego elementu systemu bezpieczeństwa międzynarodowego*” (Strategia bezpieczeństwa 2020, źródło internetowe). Można wnioskować, iż jednym z najważniejszych obszarów aktywności w tym zakresie to „...*działanie na rzecz wzmocnienia prawa międzynarodowego, a także reżimów kontroli zbrojeń i nieprolifracji broni masowego rażenia*” (Strategia bezpieczeństwa 2020, źródło internetowe).

Odnosnie funkcjonowania KNPN należy podkreślić zaangażowanie Polski w implementację stosownych działań i środków dla dążenia do stabilizacji międzynarodowej sytuacji bezpieczeństwa, czego egzemplifikacją było m.in. multilateralne spotkanie przedstawicieli Polski, Szwajcarii i Szwecji. Efektem współpracy niniejszej grupy krajów było wydanie w 2023 roku wspólnego oświadczenia odnoszącego się bezpośrednio do koncepcji funkcjonowania w KNPN, jak również wyzwań, kształtujących kwestie organizacyjne, funkcjonalne i zadaniowe na najbliższe lata. Główne zapisy dokumentu poruszają tematykę istotności dążenia do deeskalacji zauważalnie rosnących napięć. Jak potwierdzają to opinie z przeprowadzonych wywiadów, dynamika zmian sytuacji bezpieczeństwa, implikuje konieczność dostosowywania strategii działalności do współczesnych wyzwań i zagrożeń, których mnogość ma istotny wpływ na kształtowanie pokoju na terytorium Półwyspu Koreańskiego. Obserwacje autorów prowadzone w ciągu ostatnich lat wskazują, iż wynikają one głównie z cyklicznie odnotowywanej eskalacji napięć inicjowanych ze strony KRL-D, poprzez częściowo przewidywalne działania związane z rozwojem programów zbrojeniowych i agresywne wypowiedzi mające na celu kreowanie pejoratywnego wizerunku USA w środowisku międzynarodowym. Inne czynniki

potwierdzone w toku przeprowadzonych badań to działalność KRL-D skupiona na testowaniu uzbrojenia i środków bojowych, gromadzeniu wojsk w pobliżu strefy zdemilitaryzowanej, intensyfikacji zdolności cybernetycznych czy prowadzeniu prowokacyjnych czynności rozpoznawczych. Dodatkowo należy zwrócić uwagę na kwestie zacieśniania współpracy z Chińską Republiką Ludową i Federacją Rosyjską, co interpretowane jest w kategorii zagrożenia, niewątpliwie jednak skutkującej bliższą kooperacją Republiki Korei z USA i Japonią w celu poszerzania współpracy wobec reagowania na powstające wyzwania dla trójstronnej obronności.

Wnioski

Patrząc na niniejszy spór z perspektywy prawa międzynarodowego, należy zaznaczyć, iż stan wojny pomiędzy skonfliktowanymi stronami nie przestał obowiązywać (Blicharz 2018, s. 215-230). Nie został zawarty bowiem traktat pokojowy. Rozejm, to umowa międzynarodowa, która co do zasady, nie jest ustanowieniem stanu pokoju pomiędzy walczącymi stronami. Rozpatrując jednak niniejszy przypadek, w chwili obecnej wydaje się to jedynym możliwym rozwiązaniem. Należy podkreślić, że rozejm może być stosowany jako krok w kierunku zawarcia traktatu pokojowego, a w przypadku braku możliwości zawarcia traktatu, rozejm może być traktowany jako jedyne możliwe działanie, zmierzające do zaprzestania bezpośrednich działań o charakterze zbrojnym. Traktat pokojowy powinien bowiem poza formalnym zakończeniem działań zbrojnych, skutkować również rozwiązaniem innych kwestii, chociażby takich jak przywrócenie stosunków dyplomatycznych czy nawiązanie wymiany handlowej. W przypadku Półwyspu Koreańskiego, w pełni zasadne wydają się permanentne dążenia do zawarcia traktatu pokojowego. Na gruncie międzynarodowym podejmowane są próby formalnego zakończenia tego konfliktu (Rzeczpospolita 2018, źródło internetowe). Ze strony Koreańskiej Republiki Ludowo – Demokratycznej chęć zawarcia traktatu pokojowego obarczona jest jednak zazwyczaj żądaniami, które skutecznie zapobiegają bilateralnej deeskalacji. Dodatkowo z powodu naruszania międzynarodowych postanowień, poprzez rozwój programu broni atomowej (Grupa PTWP 2023, źródło internetowe), na kraj ten nakładane są sankcje gospodarcze, m.in. przez Radę Bezpieczeństwa ONZ czy Unię Europejską. W niniejszym przypadku oczywistą konkluzją wydaje się konstatacja, iż rzeczywiste zabiegi polityczne mają na celu głównie wymuszenie przez KRL-D zniesienie sankcji, a także uzyskanie zagranicznego wsparcia gospodarczego.

Cel przeprowadzonych badań został osiągnięty poprzez wskazanie aktualnych wyzwań dla Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych, ze szczególnym uwzględnieniem udziału Polski. Największym z nich wydaje się być obecna sytuacja bezpieczeństwa w rejonie misji, która pomimo obowiązującego układu rozejmowego,

nie rozwiązuje w praktyce wszystkich spornych kwestii. Powyższe potwierdza opracowane przez autorów hipotezy badawcze.

Odpowiadając na pytanie badawcze należy podkreślić dodatkowo cykliczne eskalowanie napięć, wynikające głównie z agresywnej polityki KRL-D, co skutecznie oddala potencjalną perspektywę trwałej stabilizacji sytuacji a w konsekwencji pokoju. Prowokacyjne działania, w tym incydenty graniczne, czy demonstracja siły przez reżim Koreańskiej Republiki Ludowo - Demokratycznej, mogą stanowić w przyszłości ewentualną konieczność modyfikacji działalności KNPN, włączając w to zakres organizacyjny i funkcjonalny sił wydzielonych ze składu SZ RP. Pokojowe deklaracje KRL-D przeplatane są permanentnymi groźbami, co wpływa na niestabilność wdrażania wybranych rozwiązań.

Począwszy od 2003 roku negocjacje dotyczące wstrzymania programu atomowego przez Pjongjang, prowadzone są w ramach rozmów sześciostronnych przy udziale przedstawicieli Republiki Korei i KRL-D, a także Chińskiej Republiki Ludowej, Japonii, Federacji Rosyjskiej oraz Stanów Zjednoczonych (Strnad 2014, s. 293-303). Niezaprzeczalnie dotychczasowe efekty powyższych działań pozostają wysoce wątpliwe, z pewnością nie przyczyniając się do wypracowania rozwiązań dających nadzieję na zawarcie traktatu pokojowego. Władze w Pjongjangu, w obecnej sytuacji geopolitycznej zacieśniają współpracę z Rosją, popierając tym samym agresję na Ukrainę.

Należy zaznaczyć, że aktywna współpraca Republiki Korei ze Stanami Zjednoczonymi, odczytywana jest przez KRL-D w kategorii konfrontacyjnych ruchów i zamierzonej eskalacji napięć (Pap.pl 2023, źródło internetowe). Władze w Pjongjangu wykorzystują w tym względzie aspekt wizerunkowy przy użyciu potencjału zbrojnego do prezentowania się w charakterze znaczącego ogniwa w systemie bezpieczeństwa światowego, a tym samym wpływu na proces kształtowania globalnego ładu i pokoju przez ONZ i organizacje regionalne. Zabiegi te popierane są treściami prezentowanymi m.in. przez *Koreańską Centralną Agencję Prasową* (ang. *Korean Central News Agency - Agencja prasowa Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej z siedzibą w Pjongjangu*). Przekazy te mają charakter prowokacyjny, zaznaczający potencjalne możliwości agresji, uzasadnianej rzekomymi symptomami niebezpieczeństwa obywateli, czy naruszeń międzynarodowych postanowień. Jednym z przykładowych zabiegów były doniesienia, z których wynikało, iż przywódca KRL-D Kim Dzong Un „... wytyczył bojowe zadania Armii Ludowej oraz przemysłowi zbrojeniowemu, nuklearnemu i obronie cywilnej, aby dodatkowo przyspieszyć przygotowania wojenne, na bazie dogłębnej analizy poważnej sytuacji politycznej i wojskowej na Półwyspie Koreańskim, która osiągnęła ekstremum z powodu bezprecedensowych, wymierzonych przeciwko KRLD, konfrontacyjnych ruchów USA i ich sił wasalnych” (Pap.pl 2023, źródło internetowe).

Balansowanie na granicy powrotu regularnego starcia zbrojnego, wpływa na zasadność postrzegania Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych w kategorii

znaczących i przyczyniających się do budowania pokoju. Inną równie istotną zaletą niniejszego organu, jak również polskiej partycypacji, pozostaje aspekt świadomości sytuacyjnej, rozumiany jako możliwość rozpoznawania poszczególnych symptomów świadczących o potencjalnym zagrożeniu bezpieczeństwa regionu, przy relatywnie mało znaczącym nakładzie sił i środków.

Na bazie historycznych doświadczeń, można przyjąć, iż ewentualna reaktywacja konfliktu zbrojnego mogłaby implikować poważne skutki w skali globalnej. Z tego powodu, należy jak najbardziej dążyć do eliminowania sytuacji prowadzących do eskalacji napięć, determinowanych głównie za sprawą agresywnej polityki KRL-D oraz jej programu atomowego. Tym samym niepodważalna wydaje się być konstatacja o wysokim znaczeniu udziału Polski w Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych, pomimo wielokrotnie redukowanej liczbie personelu ze składu Sił Zbrojnych RP.

BIBLIOGRAFIA

1. Armistice agreement Volume I Text of agreement [online]. Dostępne pod adresem: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/KP%2BKR%530727_AgreementConcerningMilitaryArmistice.pdf [dostęp: 11 luty 2024 r.].
2. Blicharz, M., 2018. Wysiłki na rzecz zjednoczenia Półwyspu Koreańskiego. *Facta Simonidis*, 11, 215-230.
3. Burdelski, M., 2008. Misja polska w Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych w Korei. *Studia Gdańskie*, V, 310-314.
4. Chmura, P., 2016. Społeczne uwarunkowania wojny w Korei Północnej. *Zeszyty Naukowe Ruchu Studenckiego*, 2, 79-94.
5. Demilitarized Zone [online]. Dostępne pod adresem: <https://www.britannica.com/place/demilitarized-zone-Korean-peninsula#/media/1/1503299/281368> [dostęp: 04 luty 2024 r.].
6. Działalność Grup Inspekcyjnych została zawieszona w 1956 roku [online]. Dostępne pod adresem: <https://www.wojsko-polskie.pl/weterani/articles/historia-misji-n/2020-05-08e-komisja-nadzorcza-panstw-neutralnych-w-korei> [dostęp: 11 luty 2024 r.].
7. Klecha-Tylec, K., 2017. Azja Północno- i Południowo-Wschodnia – zestawienie porównawcze subregionów Azji Wschodniej. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, 319, 82-93.
8. Komisja Nadzorcza Państw Neutralnych w Korei [online]. Dostępne pod adresem: <https://www.wojsko-polskie.pl/knpn-korea> [dostęp: 11 luty 2024 r.].
9. Konferencja moskiewska (grudzień 1945) [online]. Dostępne pod adresem: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Konferencja_moskiewska_\(grudzie%C5%84_1945\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Konferencja_moskiewska_(grudzie%C5%84_1945)), [dostęp: 08 luty 2024 r.].
10. Konsultacje polityczne Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych [online]. Dostępne pod adresem: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/konsultacje-polityczne-komisji-nadzorczej-panstw-neutralnych> [dostęp: 27 luty 2024 r.].

11. Korea Północna szykuje się do wojny? Kim Dzoung Un reaguje na „konfortacyjne ruchy” USA i ich sojuszników [online]. Dostępne pod adresem: <https://www.pap.pl/aktualnosci/korea-polnocna-szykuje-sie-do-wojny-kim-dzong-un-reaguje-na-konfrontacyjne-ruchy-usa-i> [dostęp 10 luty 2024 r.].
12. Lowe, P., 1995. Wojna koreańska, Bellona.
13. Matiaszczyk, N., 2020. Misja Polska do Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych [online]. Dostępne pod adresem: <https://ine.org.pl/misja-polska-do-komisji-nadzorczej-panstw-neutralnych> [dostęp: 10 luty 2024 r.].
14. Pietrewicz, O., 2022. Spór o Koreę – rola USA i Chin w kształtowaniu bezpieczeństwa międzynarodowego na Półwyspie Koreańskim. Warszawa: Polski Instytut Spraw Międzynarodowych.
15. Prezydent Korei Płd.: Jest zgoda co do zakończenia wojny koreańskiej [online]. Dostępne pod adresem: <https://www.rp.pl/dyplomacja/art19190521-prezydent-korei-pld-jest-zgoda-co-do-zakonczenia-wojny-koreanskiej> [dostęp: 12 grudzień 2023 r.].
16. Schwarzgruber, M., 2018. Polacy na straży pokoju na Półwyspie Koreańskim [online]. Dostępne pod adresem: <https://www.polska-zbrojna.pl/home/articleshow/25009?t=Polacy-na-strazy-pokoju-na-Polwyspie-Koreanskim> [dostęp: 11 luty 2024 r.].
17. Seong-Bo, K., 2001. Polityka sowiecka wobec Korei i powstanie reżimu Korei Północnej w latach 1945-1946. *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis, Studia Historica I.*
18. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. 2020 [online]. Dostępne pod adresem: https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/Strategia_Bezpieczenstwa_Narodowego_RP_2020.pdf [dostęp: 27 styczeń 2024 r.].
19. Strnad, G., 2014. Rozmowy sześciostronne – dyplomatyczne wyzwanie wobec problemu denuklearyzacji półwyspu koreańskiego. *Przegląd Strategiczny*, 7, 293-303.
20. USA nałożyły sankcje za wspieranie północnokoreańskiego programu rakiet balistycznych [online]. Dostępne pod adresem: <https://www.wnp.pl/rynki-zagraniczne/usa-nalozyly-sankcje-za-wspieranie-polnocnokoreanskiego-programu-rakiet-balistycznych,746894.html>, [dostęp: 10 luty 2024 r.].